

4.3.4 แผนการจัดการสิ่งแวดล้อม

นิยามของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม

ISO 14001 ให้อธิบายว่าแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมเมื่อต้องการหมายถึงแผนปฏิบัติการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติการอธิบายเกี่ยวกับ :

- จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างไร
- ใครคือผู้รับผิดชอบที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (ใครจะปฏิบัติงาน)
- ใครคือผู้มีอำนาจในการจัดการและชี้แจงการปฏิบัติงาน และใครคือผู้รับผิดชอบต่อการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- บุคคลเหล่านี้จะต้องทำอะไร
- ทรัพยากรอะไรบ้าง (เช่น เงิน เวลา บุคลากร เครื่องมือ) ที่บุคคลเหล่านี้ต้องการ
- จะวัดความก้าวหน้าได้อย่างไร (โดยใช้ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงาน)
- งานต่างๆจะเสร็จเมื่อใด (ตารางกำหนดวัน เวลา)

การนำแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติ

แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นรายการและแผนผังของงานที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำเป็นประจำสัปดาห์ ประจำเดือน ประจำไตรมาส และบางครั้งแสดงรายละเอียดของงานที่ต้องดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายเป็นรายปี กล่าวคือ ใครจะเป็นผู้ดำเนินการระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 ดำเนินการอย่างไร มีอะไรบ้าง ที่ไหนและเมื่อใด แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมยังมีแบบฟอร์มรายการเพื่อวัดความก้าวหน้าของงานอีกด้วย

องค์กรควรให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการนี้ได้ช่วยพัฒนารายละเอียดของแผนปฏิบัติการซึ่งจะทำให้องค์กรได้รับประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญที่มีอยู่ทุกระดับ และเกิดข้อผูกพันในการปฏิบัติงานจากผู้ที่ต้องปฏิบัติงานนั่นเอง

เพื่อให้เกิดประโยชน์ แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมควรมีความยืดหยุ่น ต้องมีการทบทวนและทำให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในเรื่องบุคลากร ความสำคัญของประเด็นปัญหา กำหนดการ งบประมาณ รวมทั้งเมื่อจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมอาจจะจำเป็นเมื่อเปลี่ยนวัตถุประสงค์หรือกระบวนการผลิต หรือกระบวนการบำบัดกากของเสีย หรือมีการดัดแปลงอุปกรณ์เครื่องมือ หรือเมื่อใดก็ตามที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ความเกี่ยวข้องของกับประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น การติดตามตรวจสอบแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าแผนปฏิบัติการนี้ยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ISO 14001 ข้อ 4.3.4 แผนการจัดการสิ่งแวดล้อม กล่าวว่

องค์กรต้องจัดให้มีและรักษาไว้ซึ่งแผนการที่จะทำให้วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรบรรลุผล รวมถึง :

- ก) การกำหนดความรับผิดชอบที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายในแต่ละระดับและหน้าที่ขององค์กร
 - ข) วิธีการและกรอบเวลาที่แต่ละวัตถุประสงค์และเป้าหมายจะบรรลุผล
- ถ้ามีโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาใหม่ๆ และกิจกรรม ผลิตภัณฑ์หรือการบริการใหม่ๆ หรือมีการดัดแปลงแก้ไขแล้วก็ต้องมีการแก้ไขแผนด้วย เพื่อที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าจะมีการนำการจัดการสิ่งแวดล้อมไปใช้กับโครงการใหม่ๆหรือโครงการที่มีการแก้ไขดัดแปลงเหล่านั้น

ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานเป็นการวัดความก้าวหน้าของงานในเชิงปริมาณถึงการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายและควรเป็นส่วนหนึ่งของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามหลักการของ ISO 14004 (แนวทางทั่วไปของหลักการ ระบบ และเทคนิคการสนับสนุนสำหรับระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม) ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินการควรมาจากข้อมูลที่ได้โดยใช้เทคนิคที่น่าเชื่อถือและได้รับการตรวจสอบโดยขั้นตอนการควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพ ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานมักรวมถึง:

- ปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ต่อหน่วยการผลิต
- ปริมาณพลังงานต่อหน่วยการผลิต
- ระดับของการปล่อยสารมลพิษหรือกากของเสียที่แสดงในรูปของความเข้มข้น หรือปริมาณทั้งหมดต่อวัน หรือต่อหน่วยการผลิต
- ปริมาณกากของเสียที่ต้องนำไปกำจัดต่อหน่วยวัตถุดิบที่ป้อนเข้าไปในการผลิต
- ร้อยละของการลดปริมาณของเสียทั้งหมดหรือของเสียอย่างใดอย่างหนึ่งจากทุกพื้นที่ของการปฏิบัติงาน
- จำนวนครั้งของการเกิดหรือเกือบเกิดอุบัติเหตุในช่วงเวลาที่กำหนด
- ขนาดพื้นที่ที่จัดไว้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า สถานที่พักผ่อนหย่อนใจหรือพื้นที่ที่ให้คุณค่าทางชีวภาพอื่นๆ
- จำนวนต้นไม้สายพันธุ์ต่างๆที่ปลูกขึ้นเพื่อฟื้นฟูป่า
- จำนวนสายพันธุ์ของสัตว์ป่าหรือปลาที่อนุรักษ์ไว้ในเขตที่ได้รับอิทธิพลจากการปล่อยของเสียของบริษัท

- จำนวนครั้งที่ปีทำการดำเนินงานของบริษัทไม่เป็นไปตามข้อกำหนดกฎหมาย
- จำนวนบุคลากรที่ได้รับการฝึกอบรมและมีความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

การวางแผน ISO14001-ภาพรวม

โดยสรุปแล้วการวางแผนระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001 มี 4 องค์ประกอบ การกำหนดแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม (หรือแผนปฏิบัติการ) เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งได้มาจากการพิจารณาถึงประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ กฎหมายและข้อกำหนดอื่นๆ และทัศนะจากฝ่ายต่างๆ ที่สนใจ รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ (เช่น เทคโนโลยี ธุรกิจ การเงิน และการปฏิบัติการ) นั้น ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่องค์กรต้องมุ่งเน้นเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามข้อผูกพันที่ได้กำหนดไว้ในนโยบายสิ่งแวดล้อม

สรุปประเด็นสำคัญ

- แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นแผนปฏิบัติการที่มีรายละเอียดการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมกำหนดความรับผิดชอบ กำหนดการ และทรัพยากรที่จำเป็น (กล่าวคือ ใครทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อไร)
- ดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานเป็นตัวชี้วัดในเชิงปริมาณและมีความเฉพาะเจาะจง ใช้ติดตามความก้าวหน้าของแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- แผนการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องได้รับการทบทวนและทำให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อแสดงสถานะที่เป็นปัจจุบัน